

Génocide'in Önlenmesi ve Cezalandırılması hakkındaki Sözleşme- nin onanmasına dair Kanun tasarısı ve Dışişleri Komisyonu raporu (1/738)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/1527,6/940

3 . III . 1950

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

«Génocide'in önlenmesi ve cezalandırılması hakkındaki» Sözleşmenin onanmasına dair Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 16 . II . 1950 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

Ş. Günaltay

GEREKÇE

Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Kurulu Birinci içtima devresinin ikinci kısmının 11 Aralık 1946 tarihli toplantısında, «Génocide» i bütün medeni dünyaca takbih ve Birleşmiş Milletler ruh ve amaçlarına aykırı addedilen ve barış ve savaş zamanlarında işlenmesinde fark görülmiyen bir Devletler Hukuku suçu olarak vasıflandırmış ve İktisadi ve İçtimai Konseyin «Génocide» suçunu önlemek ve cezalandırmak için bir Anlaşma projesi hazırlanmasına karar vermişti. Mezkûr Konsey, 6 Ağustos 1947 de bu konuda bir proje hazırlamış ve gerek Genel Kurulun mütaakıp toplantılarında bu hususta yapılan müzakere ve münakaşalar gerekse üye devletlerin bu ilk proje üstünde yürüttükleri mütalâalara istinaden ve İktisadi ve İçtimai Konseyin kendi İçtimai komisyonuyla yaptığı istişareler neticesinde birçok tadilâta uğruyan bu birinci proje, 1948 yılında nihai şeklini alarak Genel Kurulun Paris'te toplanan üçüncü devre birinci kısım içtimai Hukuki Daimî Komitede görüşülmüş ve Genel Kurulda 9 Aralık 1948 tarihinde oy birliği ile kabul olunmuştur.

Bu proje Genel Kurulda oya konduğu zaman, projenin devletlerarası kaide ve teamüllere aykırı olmaması dolayısıyla Heyeti Umumiyesine iştirake Hükümetçe mahzur görülmemesi üzerine ve verilen talimata istinaden, delegasyonumuz tasarının kabulü lehinde rey vermiştir. Bu kabul imzayı veya iltihakı müstelzim değildir.

Bahis konusu tasarının Fransızca aslı ile Türkçeye çevrilmiş bir örneği ilişik olarak takdim kılınmıştır. 11 nci maddesinde derpiş olunduğu gibi tasarı, 31 Aralık 1949 gününe kadar, Birleşmiş Milletler üyesi bulunan veya üye olmayıp da Genel Kurul tarafından bu bapta kendilerine davetiye gönderilmiş olan her Devlet namına imzaya açık bulunacak ve Sözleşme behemehal tasdik edilerek tasdik belgeleri Birleşmiş Milletler Umumi Kâtipliğine tevdi edilecektir. Birleşmiş Milletler üyesi bulunan veya üye olmayıp da yukarda adı geçen davetiyeyi almış olan her Devlet bu Sözleşmeye 1 Ocak 1950 tarihinden itibaren iltihak edebilecektir. Sözleşme yirminci tasdik veya iltihak belgesinin Umumi Kâtipliğe tevdi tarihinden 90 gün sonra yürürlüğe girecektir.

Bu izahata nazaran Sözleşmeye imza suretiyle katılma müddeti bitmiştir. Bu müddet zarfında Sözleşmeyi Avustralya, Balivya, Brezilya, Şili, Çin, Kolombiya, Danimarka, Dominik Cumhuriyeti

ti Ekuator, Mısır, San Salvador, Habeşistan, Fransa, Guatemala, Haiti, Honduras, İzlanda, İsrail, Liberya, Meksika, Norveç, Pakistan, Panama, Paraguay, Peru, Filipin, Amerika, Uruguay, Yugoslavya, Kanada, Yeni Zelanda, Hindistan, İran, Belçika, Çekoslovakya, Sovyet Rusya, Beyaz Rusya, Ukrayna, Küba, Yunanistan, Lübnan, Birmanya, İsveç, olmak üzere 43 Devlet imza etmiş, bunların dördünün (Habeşistan, Avustralya, Norveç, İzlanda) Teşri Meclislerince Sözleşme tasdik edilerek Tasdik Belgesi Umumi Kâtipliğe tevdi edilmiştir. Geri kalan 39 Devlet de tasdik zımında gereken muameleye tevessül etmiş bulunmaktadırlar. Gerek bâzı büyük Devletlerin Sözleşmeye imza suretiyle katılmamış olmaları göz önünde tutularak gerekse esasen yeni bir milletlerarası hukuk kaidesi vaz'eden bu Sözleşme imzadan sonra nasıl olsa tasdik için Büyük Millet Meclisine sevkedileceğinden iki işi birden yaparak doğrudan doğruya Sözleşmeye iltihâk etmenin doğru olacağı mülâhazasıyla tarafımızdan imza müddetinin hitamı beklenmiştir.

«Génocide» suçu Sözleşmede de tafsilen tarif ve izah olunduğu üzere millî, etnik, ırkî veya dinî bir grupun kısmen veya tamamen imhasını, bedenî ve akli melekelerinin haleldar edilmesini veya bu suçlara teşebbüs, bunları tahrik veya irtikâp için anlaşmayı istihdaf eden bir suçtur. Gayrimeşru bir gaye ve kast ile grupları hedef tutan bu cürmün bütün unsurları ayrı ayrı Devletler Hukuku sahasına dâhil olmaları dolayısıyla da bu suçun önlenmesi ve cezalandırılması, son inkışaflara nazaran umumiyetle, Devletler Hukukuyla kabili telif görülmektedir. Bugünkü hayat ve milletlerarası yaşayış şartları Devletleri aralarında kırgınlığa, ihtilâflara ve hattâ çarpışmalara sürükleyebilecek tehlikeleri bertaraf ederek milletleri daimî bir anlaşma ve uzlaşma havası içinde yaşamaya sevk etmek ve barışı sağlamak gibi en önemli bir hedefe doğru götürmektir. Türkiye Cümhuriyeti Hükümetinin ve milletimizin milletlerarası münasebetlerde güttüğü hedef ve prensipler ise bugüne kadar mütaaddit vesilelerle bütün dünyaya ilân edilmiş bulunan cihanda sulh yurdda sulh prensipleridir. Memleketimizin Birleşmiş Milletler Teşkilâtına olan bağlılığı, bu teşkilâtın bahis konusu prensipi tesis, idame ve müdafaada salâhiyetli rol oynayacak bir organ olmasına inanmasından ileri gelmektedir.

Bu sebeple, gerek Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca sulhu ve selâmeti korumak ve insandığı böyle menfur cinayetlerden kurtarmak için milletlerarası bir işbirliğine lüzum gösterilerek hazırlanmış olan gerekse ilerde bu yüzden tehaddüs etmesi melhuz kırgınlık ve ihtilâflara mahal bırakmıyacak mahiyette telâkki edilen bu tasarıya katılmamızın Büyük Millet Meclisince tasdikinin muvafık olacağı kanaatine varılmıştır.

Dışışleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Dışışleri Komisyonu
Esās No. 1/738
Karar No. 19

17 . III . 1950

Yüksek Başkanlığa

Dénocide'in önlenmesi ve cezalandırılması hakkındaki Sözleşmenin onanması hakkında Dışışleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 16 . II . 1950 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı ve gerekçesi ile ilişkileri Yüksek Başkanlığınızdan Dışışleri Komisyonuna havale edilmiş olmakla, Komisyonumuzun 15 . III . 1950 tarihli toplantısında Dışışleri Bakanı ve Adalet Bakanlığını temsilcisinin huzurları ile incelendi.

Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Kurulunun 1948 yılında Paris'te toplanan 3 ncü devre 1 nci kısım içtimasında Genel Kurulca 9 Aralık 1948 tarihinde (Génocide) suçunu önlemek ve cezalandırmak için bir anlaşma rojesi kabul olunmuştur. Projenin devletlerarası kaide ve teammüllere aykırı olmaması dolayısıyla Türk delegasyonu da lehinde rey vermiştir. Bahis konusu Sözleşme Birleşmiş Milletler üyesi bulunan veya üye olmayıp da Genel Kurul tarafından bu bapta kendilerine davetiye gönderilmiş olan her devlet namına imzaya, 31 Aralık 1949 tarihine kadar açık bulunacak ve iştirak etmek istiyen devletler, parlâmentolarınca behemehal tasdik edildiğine dair belgeleri Birleşmiş Milletler Umumi Kâtipliğine tevdi etmek suretiyle 10 Ocak 1950 tarihinden itibaren iltihak edebilecektir.

Sözleşme 20 nci tasdik veya iltihak belgesinin Umumi Kâtipliğe tevdi tarihinden itibaren 90 gün sonra yürürlüğe girecektir.

Sözleşmenin mahiyeti, millî, etnik, irki veya dinî bir grupun kısmen veya tamamen imhasını, bedenî ve akli melekelerinin haleldar edilmesini veya bu suç'ara teşebbüs, bunları tahrik veya irtikâp için yapılacak hareketleri suç addetmek gayesini istihdaf eylemektedir. Esasen bu gibi suçların unsurları ayrı ayrı Devletler hukuku sahasına dâhil bulunmaları dolayısıyla bu suç-

ların önlenmesi ve cezalandırılması Devletler hukuku ilâ kabili telif görülmektedir.

Milletlerarası münasebetlerde sulhu ve emniyeti korumak için ihtilâfları, çarpışmaları bertaraf edecek umumi prensip ve tedbirlerin alınması maksadiyle Birleşmiş Milletler teşkilâtı tarafından lüzumlu gayretler sarfedilmekte ve bu yolda birçok anlaşmalar yapılmaktadır. Türkiye Devletinin takip etmekte olduğu dahilî ve harici politikanın maksat ve hedefine uygun olan bu gibi anlaşmalara katılmamız çok yerinde olur.

Komisyonumuz bu itibarla génocide, sözleşmesinin istihdaf ettiği menfur cinayetleri önleyici ve cezalandırıcı tedbirler ittihazı prensipine iltihakımızın muvafık olduğu ve bunun Anayasa'mıza aykırı bir ciheti bulunmadığı neticesine varmıştır.

Sözleşmenin onanmasına dair olan kanun tasarısının başlığı (Millî, irki, dini kitlelerin kısmen veya tamamen imha suçunun «génocide»önlenmesi ve cezalandırılması hakkındaki Sözleşmeye Türkiye Cumhuriyetinin de katılmasının onanmasına dair Kanun tasarısı) şekline konması uygun görülmüştür.

Kamutaya arz edilmek ve ivedilikle görüşülme üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Dışışleri Ko. Baş. Y.

Sözcü

Kâtip

Gazianteb

Dr. A. Melek

Ankara

F. R. Atay

Kütahya

Orgl. A. Gündüz

Burdur

Orgl. F. Altay

Korgl. A. R. Artunkal

Mardin

Y. Mardin

Çoruh

A. Us

Manisa

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Génocide'in önlenmesi ve cezalandırılması hakkındaki Sözleşmenin onanmasına dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — 9 Aralık 1948 tarihinde Paris'te Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Kurulunca kabul olunan «Génocide'in önlenmesi ve cezalandırılması hakkındaki» Sözleşme onanmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan	Devlet Bakanı
Ş. Günaltay	Başbakan Yardımcısı
	N. Erim
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
C. S. Barlas	Fuad Sirmen
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
H. Çakır	E. Erişirgil
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
N. Sadak	İ. R. Aksal
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
T. Banguoğlu	Ş. Adalan
Ek. ve Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
Vedat Dicleli	Dr. K. Bayizit
Gümrük ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
Dr. F. Ş. Bürge	
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı
Dr. K. Satır	Reşat Ş. Sirer
İşletmeler Bakanı	
Münir Birsal	

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Millî, irki, dinî, kütlelerin kısmen veya tamamen imha suçunun «Génocide» önlenmesi ve cezalandırılması hakkındaki Sözleşmeye Türkiye Cumhuriyetinin de katılmasının onanmasına dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

JENOSİT'İN ÖNLENMESİ VE CEZALANDIRILMASI HAKKINDAKİ SÖZLEŞME

Sözleşen Taraflar;

Jenosit'in medeni dünyaca takbih edilen ve Birleşmiş Milletler ruh ve amaçlarına aykırı bulunan bir Devletler Hukuku suçu sayıldığıının, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Kurulu tarafından 11 Aralık 1946 tarihinde alınan (96) 1 sayılı kararla ilân edildiğini nazarı itibara alarak;

Tarihin bütün devirlerinde jenosit'in insanlığa büyük kayıplar verdiğini kabul ederek;

İnsanlığı böyle bir menfur musibetten kurtarmak için milletlerarası iş birliğinin lüzumuna kani bulduklarından, aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır :

Madde — 1.

Sözleşen Taraflar, jenosit'in ister barış ister savaş zamanında işlenmiş olsun bir Devletler hukuku suçu olduğunu tasdik ederler ve bu suçu önlemeye ve cezalandırmayı taahhüt ederler.

Madde — 2.

İşbu Sözleşmede, jenosit, millî, etnik, ırki veya dinî bir gurupu kısmen veya tamamen imha etmek maksadiyle aşağıdaki fiillerden her hangi birinin irtikâp olunması demektir.

- Grup âzalarının katli;
- Grup âzalarının bedenî ve aklî melekelerinin ciddi surette haleldar edilmesi;
- Grupun, bedenî varlığının kısmen veya tamamen imhasına müncer olacak hayat şartlarına kasten tâbi tutulması;
- Grup içinde doğumları sekteye uğratabacak tedbirler alınması;
- Bir grup çocuklarının diğer bir gruba zorla nakledilmesi.

Madde — 3.

Aşağıdaki fiiller cezalandırılacaktır :

- Jenosit;
- Jenosit'i irtikâp için anlaşma;
- Jenosit'i irtikâp için doğrudan doğruya ve alenî surette tahrik;
- Jenosit'e teşebbüs;
- Jenosit suçundan ortaklık.

Madde — 4.

Jenosit suçunu veyahut üçüncü maddede mezkûr fiillerden her hangi birini işlemiş olan şahıslar, Hükümet ricali, memur veya hususi şahıslar olsun, cezalandırılacaklardır.

Madde — 5.

Sözleşen taraflar, işbu sözleşme hükümlerinin tatbik edilmesini sağlamak üzere, kendi anayasalarına uygun olarak gereken teşriî tedbirleri almayı, ve bilhassa jenosit veya 3 ncü maddede mezkûr fiilleri işlemekten suçlu şahıslara tatbik olunacak müessir cezai müeyyideleri derpiş eylemeyi taahhüt ederler.

Madde — 6.

Jenosit'ten veya 3 ncü maddede mezkûr fiillerden sanık bulunan şahıslar, fiilin, ülkesinde işlendiği Devletin yetkili mahkemelerine veyahut kaza hakkını tanımış bulunan Sözleşen Taraflar hakkında yetkili Milletlerarası Ceza Divanına sevkedileceklerdir.

Madde — 7.

Jenosit ve 3 ncü maddede mezkûr diğer fiiller iadei mücrimin bakımından siyasi suç adedilmeyecektir. Sözleşen Taraflar, bu gibi hallerde, mücrimlerin, kendi mevzuatlarına ve yürürlükte bulunan andlaşmalara göre iade etmeyi taahhüt ederler.

Madde — 8.

Her Sözleşen Taraf, Jenosit fiillerinin veya 3. ncü maddede mezkûr fiillerden her hangi birinin önlenmesi ve cezalandırılması için, Birleşmiş Milletler şartına göre gereken tedbirerin alınması hususunda Birleşmiş Milletler yetkili makamlarına mürasaat edebilir.

Madde — 9.

Bu Sözleşmenin tefsir tatbik veya icrasına, ve Jenosit fiilin veyahut 3. ncü maddede sayılan fiillerin herhangi biri dolayısıyla bir Devletin mesuliyetine dair Sözleşen Taraflar arasında zuhur eden ihtilâflar ilgili taraflardan birinin talebi üzerine Milletlerarası Adalet Divanına arz olunacaktır.

Madde — 10.

İngilizce, Çince, İspanyolca, Fransızca ve Rusça metinleri aynı derecede muteber sayılan işbu Sözleşme 9 Aralık 1948 tarihini taşıyacaktır.

Madde — 11.

İşbu Sözleşme, 31 Aralık 1949 gününe kadar Birleşmiş Milletler üyesi bulunan ve üye olmayıp da genel kurul tarafından bu bapta kendilerine davetiye gönderilmiş olan her devlet namına imzaya açık bulunacaktır.

Bu Sözleşme tasdik edilecek ve tasdik belgeleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi olunacaktır.

Birleşmiş Milletler üyesi bulunan veya üye olmayıp yukarda bahsolunan davetiyeyi almış olan her devlet bu Sözleşmeyi 1 Ocak 1950 tarihinden itibaren iltihak edebilecektir.

İltihak belgeleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi olunacaktır.

Madde — 12.

Her Sözleşen Taraf, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tebligatta bulunarak bu Sözleşme ahkâmının tatbikını, dış münasebetlerini idare etmekte olduğu ülkelerin hepsine veya bunların her hangi birine her an, teşmil edebilecektir.

Madde — 13.

Genel Sekreter, ilk yirmi tasdik veya iltihak belgesinin tevdi edildiği gün bir zabıtname tanzim edecek ve bunun kopyasını Birleşmiş Milletler üyesi olan devletler ile 11 ncü maddede mezkûr üye olmayan Devletlere gönderecektir.

Bu Sözleşme 20 ncü tasdik veya iltihak belgesinin tevdi tarihinden 90 gün sonra yürürlüğe girecektir.

Bu tarihten sonra vâkı olan her tasdik veya iltihak, tasdik veya iltihak belgesinin tevdiinden 90 gün sonra hüküm ifade edecektir.

Madde — 14.

İşbu Sözleşmenin müddeti yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 10 senedir.

Bunu takiben Sözleşme fesih kararını müddetin inkızasından en az altı ay evvel bildirmiyen Âkîd Taraflar hakkında, beşer senelik müddetlerle yürürlükte kalacaktır.

Fesih keyfiyeti Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine yazılı olarak tebliğ edilecektir.

Madde — 15.

Şayet fesih dolayısıyla işbu Sözleşmeye taraf olanların sayısı 16 dan aşağı düşerse, Sözleşme, en son yapılan feshin hüküm ifade ettiği tarihten itibaren yürürlükte kalacaktır.

Madde — 16.

Her Âkîd Taraf, Genel Sekreterliğe tahriren müracaat ederek işbu Sözleşmenin gözden geçirilmesini her zaman talep edebilecektir.

Bu talep üzerine alınacak tedbirler icabında Genel Kurulca karar altına alınacaktır.

Madde — 17.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Birleşmiş Milletler üyesi olan ve 11 nei madde mezkûr üye olmıyan bütün Devletlere aşağıdaki hususları bildirecektir:

- a) 11 nei madde uyarınca vâkı imza, tasdik ve iltihaklar,
- b) 12 nei madde uyarınca yapılan tebliğler,
- c) 13 neü madde uyarınca Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarih,
- d) 14 neü madde uyarınca bildirilen fesih kararları,
- e) 15 nei madde uyarınca Sözleşmenin me'suhiyeti,
- f) 16 nei madde uyarınca yapılan tebliğler.

Madde — 18.

Bu Sözleşmenin asli nüshası Birleşmiş Milletler Teşkilâtı arşivlerine tevdi olunacaktır.

Tasdikli bir sureti Birleşmiş Milletler üyesi olan devletlerle 11 nei madde mezkûr üye olmıyan devletlere verilecektir.

Madde — 19.

İşbu Sözleşme yürürlüğe girdiği tarihte Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından tescil edilecektir.